

Kumlan

Informationsblad för Kumla kommun

Årgång 43 Nr 1/2011

Gyllene tillfälle att göra bra verksamheter ännu bättre!

Sid 4-5

Minska elförbrukningen i hemmet

Sid 12-14

Kungligheter och Kumlabor

Sid 20-21

Nu är det ännu ett nytt år och vi skriver 2011

Ett nytt år, med förväntningar på fortsatt tillväxt av företag och kommuninvånare i en attraktiv stad med stora möjligheter. Kommunen har flera utmaningar under detta år, bland annat fortsatt utveckling av sjöparken, en familjecentral, ett fortsatt bostadsbyggande och färdigställande av flera tomter och bostadsområden, planer på ett nytt resecentrum och ett fortsatt arbete med kommunens miljöåtgärder.

V I GÖR OCKSÅ satsningar inom barn och utbildning samt äldreomsorg. Arbetet med att bygga om och bygga till Kumlabyskola har precis avslutats. Skolan har byggts om för cirka 50 miljoner och anpassats till att bli en modern och attraktiv arbetsplats för både barn, unga och personal. Arbetet har också påbörjats med att färdigställa ett tvätteri, där de som har behov av hjälp genom hemtjänsten kommer att få sina kläder tvättade. Detta leder förhoppningsvis till att mer tid kan riktas till de behov som idag efterfrågas och som idag kan vara svåra att svara upp till. Planeringen av ett framtida äldreboende är i full gång, det gäller att planering och utformning görs så att de behov som finns nu och i framtiden fångas upp och blir ett bra alternativ när man uppnår en ålder där man har behov av kommunens tjänster.

NÄR DET GÄLLER planeringen för en familjecentral i Kumla så närmar sig arbetsgrupper, landstinget och kommunen sig slutet på en process som har pågått ganska länge. En process som under 2011 leder fram till en etablering av en familjecentral här i Kumla. Familjecentralen kommer att bygga vidare på landstingets och kommunens förebyggande arbete till barn och familjer. Här kommer givetvis samverka med föreningar, organisationer, studieförbund och kyrkor som finns här i Kumla in som en viktig del. Syftet med familjecentralen är att vi med gemensamma krafter stöttar föräldrar, barn och ungdomar till och med 20 års ålder. I Kumla kommun görs det redan idag ett mycket bra förebyggande och främjande arbete, men lyckas vi hitta fördjupade och förnyade samverkansmodeller så når vi mycket längre i det arbetet.

I detta nummer:

2-3	Nu är det ännu ett nytt år och vi skriver 2011	10	Ungdomsstipendiet Procordia - Kumla kommun 2011	17	Anhörigstöd, våren 2011
4-5	Gyllene tillfälle att göra bra verktyg ännu bättre!	11	Biblioteket & utställningshallen	18	Kumla kommuns "25-åringar"
6-7	Kumla blir grönare med bruna tunnor	11	Kumla kommun söker två jourhem	18	Kumlahallen
7	P-skiva införs i centrala Kumla	12-14	Minska energiförbrukningen i hemmet och få ett rent samvete	19	Klimatsmartare mat i kommunens restauranger
8	Bygglov på nätet	14	Earth hour den 26:e mars	20-21	Kungligheter och kumlabor
8	Jurybedömd sommarsalong	14	Vad vill du läsa om i Kumlan?	22	Vet du vad gatan heter?
9	Information från Renhållningsverket	15	Spännande reformarbete i skolan och förskolan	23	Radio- och Webb-TV-sändningar från kommunfullmäktige!
10	Vilka hinder möter unga funktionshindrade i vardagen?	15	Långfredag på biblioteket	23	Medborgarförslag
		16	Anhörigstöd i Kumla kommun	24	Konstsidan

Det är egentligen bara vår egen fantasi som sätter gränser för hur en familjecentral a'la Kumla ska kunna se ut och fungera.

SJÖPARKENS FÖRSTA etapp invigdes den 22 augusti 2010. Sjön finns nu på plats, cykel- och gångvägar är klara. Nu återstår arbetet med att knyta ihop anslutande gång- och cykelvägsstråk och vägar, detta för att besökare ska kunna nå parken på ett så trafiksäkert sätt som möjligt. Det finns i budgeten för 2011 drygt en miljon kronor avsatt för att påbörja utformningen av grönstråken i parken. Ett spännande och viktigt projekt som ni som kommuninvånare kommer att kunna följa under de kommande 15-20 åren. I kommunens översiktsplan är tanken att kommunen ska växa österut vilket gör att med tiden kommer parken mer och mer vara omgiven av bebyggelse och bli en naturlig och viktig samlingsplats för Kumlas invånare att koppla av i och njuta av.

KUMLA FORTSÄTTER att växa. Vi ökade med ett flertal nya företag och invånare under 2010 och kommer att planlägga och bygga för att fortsätta öka vårt invånarantal. Kumlas befolkning ökar mest i länet och under 2010 ökade vi med 242 invånare. Kommunens vision är att år 2025 vara 25 000 invånare. Detta kräver att vi har en planering som ligger långt fram i tiden och att vi har den att utgå ifrån när vi sedan ska göra mer detaljerade planer. Kommunen har också en god tillväxt på företagssidan med ett flertal nya företagsetableringar, främst i Via industriområde och i Norra Mos företagsby. Den 6-7 maj anordnas det en företagsmässa i Kumla och det finns ett stort intresse från företagare att delta, förhoppningsvis kommer det även att locka

ett stort antal kommuninvånare.

KOMMUNEN HAR SEDAN 2008 köpt enbart förnyelsebar elkraft till kommunens samtliga verksamheter och kommunens helägda bolag, allt för att bidra till ett hållbarare samhälle. Ett fortsatt miljöarbete står högt på agendan och bland annat diskuteras elbilar, tillverkning av biogas, energisparande åtgärder i form av solenergi, återvinning och en ökad satsning på kompetensutveckling vad gäller miljömedvetenhet både inom kommunen och även hos er kommuninvånare. Det har också fattats politiska beslut om att samverka med andra kommuner vad gäller miljöarbete, ett framgångsrikt miljöarbete handlar om att alla måste kraftsamla och bidra på alla sätt.

LILL-ANNA NILSSON fick priset som årets kvinnliga företagare i Örebro län 2010. Länsstyrelsen motivering var: "Med målmedvetet arbete och stor entreprenörsanda har Lill-Anna Nilsson utvecklat Lill-Annas Bageri i Kumla sedan starten 1992. Hennes kärnvärden är kvalitet, lyhörighet och omtanke. Lill-Annas Bageri är leverantör till ett flertal hotell, restauranger och matbutiker och har även expanderat verksamheten med en butik i centrala Örebro och med försäljning på USÖ. Lill-Anna är en mycket god förebild och inspiratör för kvinnoföretagare i Örebroregionen".

Vi kan bara hålla med i den motive- ringen och gratulera Lill-Anna till den fina utmärkelsen!

Lennart Eriksson
Kommunstyrelsens ordförande

Gyllene tillfälle att göra bra verksamheter ännu bättre!

Efter nästan fyra månader som chef för barn- och utbildningsförvaltningen i Kumla känner jag mig nu beredd att förmedla några tankar om förskola och skola i kommunen samt beskriva några av de processer som nu pågår. Den första tiden som nytitillträdd chef har huvudsakligen tillbringats med besök i olika verksamheter liksom samtal och diskussioner med rektorer och övriga medarbetare, både enskilt och i grupp. En allt klarare bild har växt fram bl a kring alla utvecklingsprocesser som pågår och alla ambitiösa målsättningar som finns. Jag har också bildat mig en uppfattning om vad vi tillsammans måste prioritera framöver. **Text: Mait Walderlo, Barn- och utbildningschef**

JUST NU HAR VI en mycket gynnsam period för verksamhetsutveckling inom förskola och skola. Ett gyllene tillfälle att göra bra verksamheter ännu bättre! Denna utvecklingsmöjlighet beror dels på beslut och reformer på nationell nivå, dels på våra lokala förutsättningar och möjligheter i Kumla kommun. På nationell nivå har besluts tagits om ny skollag, reviderad läroplan för förskolan, ny läroplan för grundskolan samt ny programstruktur för gymnasieskolan. Dessutom får vi i hela landet nya kurs- och ämnesplaner, nytt betygssystem inklusive nya betygskriterier och nya intagningsregler till gymnasieskolan. Alla dessa reformer kommer att gälla från höstterminen 2011. Den nya skollagen börjar gälla från 1 juli 2011.

FÖR PEDAGOGERNA i skolan gäller ett nytt nationellt avtal sedan i maj 2010. Det är ett tvåårigt avtal som inte bara innehåller

direktiv om lönepåslag utan även tydligt uttalade krav på utveckling av skolan – att göra en bra skola ännu bättre! En särskild bilaga i detta avtal innehåller avsnitt om läraruppdrag, tidsanvändning och arbetsorganisation. I Kumla har vi att arbeta hårt med skolutveckling utifrån ovan beskrivna nationellt beslutade reformer och avtal samtidigt som vi naturligtvis måste analysera våra lokala behov av verksamhetsutveckling.

FÖR MIG SOM förvaltningschef och ytterst ansvarig för förskola, grundskola, skolbarnsomsorg och, från 1 januari 2011, även för gymnasiet ser jag en utmärkt chans och ett gyllene tillfälle att åstadkomma synergieffekter utifrån alla förändringar. Istället för att lamslås av allt nytt som nu sker ska vi ta vara på alla möjligheter till förändring.

KUMLA ÄR EN KOMMUN med höga ambitioner om tillväxt och utveckling. Läget är utmärkt ur kommunikationssynpunkt och alldeles om knuten finns ett blomstrande universitet med allt vad det innebär av kontakter, kluster och nätverk. I vår verksamhet för barn och ungdomar läggs grunden för såväl individens som kommunens, regionens och nationens utveckling. Det är därför som vi måste fokusera lärandeprocesserna i skolan och se till att eleverna når ännu högre måluppfyllelse och bättre studieresultat. Vi måste fokusera på varje elevs kunskapsutveckling utifrån elevens förutsättningar och alla lärare har ansvar för alla elevers lärande. Tiden i skolan måste i så stor utsträckning som möjligt användas till huvudprocessen, nämligen elevernas lärande. I detta perspektiv blir lärares samarbete i arbetslag en viktig del av arbetsorganisationen. Inte bara ur pedagogiskt perspektiv utan också ur arbetsmiljöperspektiv. Det är viktigt att känna att elevernas lärande inte bara är min ensak som ensam och enskild lärare utan ett samarbete där kollegor gemensamt tar ansvar. Att leda och styra denna arbetsorganisation, att leda och fördela arbetet för bästa möjliga måluppfyllelse samt att stödja lärare med nödvändiga prioriteringar i uppdraget och inom tjänstens ram - det är rektors huvuduppgift. Det är det pedagogiska ledarskapet i ett nötskal.

MITT UPPDRAG SOM förvaltningschef är att stödja rektorerna i deras viktiga ledning och styrning av kärnverksamheterna. Det är också mitt uppdrag att se till att det sker ett lärande i organisationen, att se till att bra och effektiva lösningar och goda exempel sprids i hela vår verksamhet. För de bra förslagen och de goda exemplen finns. Jag

är övertygad om att ett kollektivt lärande i ett sociokulturellt perspektiv, dvs i dialog och kommunikation med andra, förbättrar resultat och ger lust och glädje. Det gäller såväl barn, ungdomar som vuxna. Därför kommer jag i mitt ledarskap att stödja processer som innebär dialog, kommunikation, samarbete och lärande tillsammans, alltså inte isolerat, segregerat och var för sig. Jag och rektorerna ska arbeta tillsammans med ledorden organisation, ekonomi och kvalitet framför ögonen i alla delar av vår verksamhet. Dessa begrepp är oskiljaktiga i styrningen och ledningen av förskola och skola. Som pedagogiska ledare är dessa ledord vårt mantra.

2011 HAR INLETTS med en omfattande översyn av förvaltningens struktur för styrning och ledning samt hur arbetsorganisation och ekonomiskt utfall påverkar varandra och hänger samman. Dessutom har ett kvalitetssystem utvecklats där ansvaret hos olika funktioner i verksamheten, alltifrån enskilda pedagoger till politiska nämnder, tydliggörs.

VI KOMMER FORTSÄTTNINGSVIS under 2011 särskilt att arbeta med förskolans och skolbarnsomsorgens kvalitetsarbete, analysera både kort- och långsiktiga lokalbehov i hela verksamheten samt utforma en strategi för IT-användning i de pedagogiska läroprocesserna i alla skolformer. Dessutom kommer gymnasieskolans strategiskt viktiga framtidsarbete att vara i fokus.

HUVUDPROCESSEN UNDER våren kommer således att, utifrån ovanstående, innebära ett planerings- och förberedelsearbete inför nästa läsår för att göra bra verksamheter ännu bättre! ■

Kumla blir grönare med bruna tunnor

Under andra kvartalet 2011 räknar vi med att inleda införandet av hushållsnära avfallssortering. Det innebär möjlighet att sortera ut komposterbart avfall ur hushållssoporna och på så sätt ta tillvara på avfallet på ett miljömässigt sätt.

Text: Per Halldin, Teknisk chef.

SOM EN FÖLJD av detta minskar restavfallet och de flesta hushåll kommer att kunna gå ner en storlek i den gröna soptunnan och på så sätt få en mindre kostnad.

INLEDNINGSVIS KOMMER det komposterbara avfallet att komposteras. När anslutningsgraden vuxit sig tillräckligt stor, planerar vi att bygga en mottagningsstation vid avloppsreningsverket där avfall rötas till gas. Denna gas kommer att ge extra kraft i den gasmotor som producerar elkraft och värme. Vi kommer att informera mer om tjänsterna i samband med införandet genom öppna möten och hembesök. Införandet kommer att ske i fem steg och innebär att kommunen delas upp i fem områden där vi inför tjänsterna i ett område varje kvartal.

ETT ALTERNATIV TILL den bruna tunnan kommer att vara hemkompostering. Det innebär att hushållet själv tar hand om det komposterbara avfallet på sin tomt. Det är viktigt att sköta komposten på rätt sätt för att undvika lukt som kan locka till sig råttor och andra skadedjur. Hemkompostering är tillåten under förutsättning att det kan ske utan olägenhet för omgivningen och att skriftlig anmälan görs till Miljöavdelningen.

RENHÅLLNINGSTAXAN KOMMER att förändras när vi kan erbjuda de nya tjänsterna. De hushåll som väljer att sortera ut matavfall kommer att gynnas ekonomiskt genom en lägre avgift. Det är naturligt eftersom antalet kilo avfall som körs till förbränning minskar. Viktigt att påpeka är att om man väljer ett komposteringsabonnemang förbinder man sig att inte lägga komposterbart avfall i den gröna tunnan. Om det inte sköts kommer abonnemanget att ändras till ett traditionellt, dyrare, som saknar detta kundåtagande. När vi kommit i mål med införandet under sommaren 2012 har alla medborgare fått möjligheten att välja de nya tjänsterna.

I FRAMTIDEN KAN det säkert bli aktuellt att sortera ut fler fraktioner ur sitt avfall. Det är nämligen en väldigt liten andel av vårt avfall som inte går att återanvända som råmaterial. Undersökningar visar att om man blir väldigt duktig på att sortera bort återvinningsbart material, skulle restavfallet bli ca 50-60 kg per år och person. Just nu kör kommunen hushållsavfall motsvarande 290 kg per person. Det finns alltså en jättestor förbättringspotential.

DU KAN REDAN IDAG minska restavfallet rejält genom att bli mer noggrann med att inte slänga tidningar och förpackningar i sop-tunnan utan lämna sånt avfall vid närmaste återvinningsstation.

P-skiva införs i centrala Kumla

I ett nära samarbete med Kumla Promotion planerar vi att införa p-skiva i de centrala delarna av Kumla. Införandet beräknas ske i april/maj 2011 (lite osäkert just nu).

Parkeringarna som omfattas i detta läge är:

- Torget
- Johannesplatsen
- Trädgårdsgatan
- Köpmangatan från Stadshuset till Hagendalsvägen
- Hagendalsvägen från Köpmangatan till Götgatan
- Skolvägen mellan Kvarngatan och Järnvägsgatan

Vid införandet kommer aktuella platser att skyltas med upplysningen att p-skiva krävs vid parkering. P-skivor kommer att finnas tillgängliga i närliggande affärer samt på turistbyrån och i Stadshusets reception där de delas ut gratis. De gäller överallt i Sverige där P-skiva tillämpas.

Hur fungerar det?

Vid parkering ställs det klockslag in då bilen parkeras på P-skiva. Det är som vanligt viktigt att man tar reda på hur länge man kan stå.

Bygglov på nätet

GÅR DU I TANKAR att glasa in din altan? Eller funderar du på att bygga ut eller bygga nytt?

DU VET VÄL ATT det är möjligt att söka bygglov via www.kumla.se?

Gå in under fliken E-tjänster, där hittar du kommunens alla e-tjänster samlade på ett ställe.

EN E-TJÄNST ÄR en tjänst som förmedlas elektroniskt och du skapar din ansökan genom att beskriva ditt ärende och sedan ladda upp de handlingar (ex ritningar eller karta) som krävs för att vi ska kunna handlägga din ansökan.

Du får sen besked via SMS eller e-post om att vi har tagit mot din ansökan och

att du kan logga in med din e-legitimation i ”mina sidor” för att se vad som har hänt i ditt ärende.

VID FRÅGOR, kontakta oss på plan- och byggavdelningen via e-post miljo.byggnadsnamnd@kumla.se

Jurybedömd sommarsalong

Till dig som målar, fotograferar, skulpterar eller på annat sätt skapar bildkonst och är bosatt eller uppvuxen i Kumla kommun!

Välkommen att lämna ditt bidrag till en jurybedömd sommarsalong i bibliotekets utställningshall.

Regler:

- Du ska vara bosatt i eller vuxit upp i Kumla kommun.
- Du får lämna in max 3 verk.
- Inlämning sker 2-3 maj kl. 15.00-19.30 på biblioteket. Du får då fylla i en anmälningsblankett. Anmälningsavgiften är 100 kr per utställare. Varje inlämnare demaskerar sina verk och tar med sitt packmaterial hem.
- Ej antagna verk hämtas 16-17 maj efter uppvisande av kvitto.
- Verken ska på bak- eller undersida vara försedda med namn på verk och konstnär, försäljningspris och tillkomstår. Verken ska vara monterade och helt klara för hängning eller uppställning.

Arrangör är Kultur- och fritidsförvaltningens kultursavdelning tfn 019-58 81 55

Information från RENHÅLLNINGSVÄRKET

Komposteringsprojektet 2011-2012

Kumla blir grönare med bruna tunnor. Läs mer på sidan x.

Mat- och frityrolja

Försöket med att samla in "matoljor" har nu pågått i cirka ett år, men med svagt resultat. Vi vill därför passa på att informera om detta igen.

Lämna din "gamla" frityrolja, matolja eller olivolja till återvinning, på återvinningscentralerna i Kvarntorp och Hallsberg eller till miljöstationen vid centralförrådet (Östra gatan 2). Håll oljan i en flaska/dunk (max 5-liters emballage). Nya matvanor och mycket olja i matlagningen gör att risken för stopp i avloppsstammar och ledningsnät ökar. När temperaturen på matoljan sjunker så stelnar fettet från ex. stekpannan eller fritösen i avloppsledning. Detta skapar stopp i ledningen vilket innebär ökade kostnader för husägaren och kommuninvånarna.

Grovavfallshämtning

Snart är det dags för vårens grovavfallshämtning som i år sker under vecka 19-20. Grovavfallet ställs ut i anslutning till vägen senast måndag 06.00 respektive hämtningsvecka.

Du som har hämtning av sopor var 14:e dag har hämtning av grovavfallet samma vecka som ordinarie sophämtning. Hyreshusen får sitt grovavfall hämtat enligt fastställd dag som skickas till fastighetsägaren.

Vad är GROVAVFALL?

Stort och skrymmande avfall (från hushål-

len) som inte går ner i sopkärlet, såsom elektronik, vitvaror, återvinningsbart (trämeöbler, metallmeöbler), brännbart (madrasser, möbler, stora mattor).

VI HÄMTAR EJ avfall i säckar eller i kartonger, återvinningsbart (tidningar, kartonger, plastförpackningar), farligt avfall och byggmaterial (rivningsmaterial). Läs mer i Renhållningsinformationen för 2011 eller på www.kumla.se

Återvinningscentralen

Kommunkortet ger hushållen som har ett renhållningsabonnemang rätt att lämna grovavfall och farligt avfall till Återvinningscentralen i Kvarntorp eller Hallsberg. Kortet ska medföras och visas upp, saknas kortet vid besök kommer man att bli debiterad för det avfall som man har.

Var noggrann vid besöken på återvinningscentralen. En felaktig sortering innebär en ökad kostnad för driften som i sin tur blir en kostnad för hushållen (soptaxan). Sorteringsskyltar finns för att underlätta sorteringen. Det är ej tillåtet att slänga "blandsäckar", säckarna ska öppnas och sorteras.

Sophämtningen

Tänk på att skotta (även locket på soptunnan) och sanda för sopåkarna. Håll soptunnan ren, även under vintern, det är lätt att soporna fastnar i kärlet och då blir den inte helt tömd.

Vid flytt

Anmäl flytt av renhållnings- och vattenabonnemang i god tid före flytt på telefon 019-58 80 99. ■

Vilka hinder möter unga funktionshindrade i vardagen?

För att ta reda på detta bjuder kommunen in unga funktionshindrade till en träff måndagen den 18 april, klockan 18.00, i Kumla bibliotek, kulturmagasinet. Vi vänder oss till dig som är mellan 12 och 30 år.

VID DENNA TRÄFF är tanken att det i första hand ska handla om olika typer av hinder på fritiden. Förhoppningen är att det ska bli fler träffar där även andra områden kan tas upp.

KUMLA KOMMUN VILL också att det ska finnas en grupp med unga funktionshindrade som lämnar synpunkter i frågor som kommunen beslutar om och som berör unga funktionshindrade.

FUNDERA PÅ OM DU vill vara med i en sådan grupp. Vi kommer att prata om detta under kvällen.

ANSVARIGA POLITIKER och tjänstemän kommer att finnas med under kvällen. Du behöver inte anmäla dig i förväg.

Välkommen!

Vid frågor, kontakta:

Lars Claeson

Samordnare för barn- och ungdomsdemokrati
019-58 81 21

lars.claeson@kumla.se

Jens Larsson

Ordf. handikappföreningars referensgrupp
i Kumla

070-550 90 75

hoskumla@spray.se

Välkommen med ansökan till

Ungdomsstipendiet Procordia - Kumla kommun 2011

Stipendiets ändamål är att främja kultur- eller idrottsverksamhet i Kumla kommun genom stipendier till ungdomar från Kumla för utbildning inom något kulturområde eller för personlig satsning inom någon idrottsgren.

Ansökan senast den 11 april 2011 till Kumla kommun, Kultur- och Fritidsförvaltningen, 692 80 Kumla.

Ytterligare upplysningar lämnas av kulturavdelningen, Gertrud Åstrand, tfn 019-58 81 96, 070-55 88 182 eller via e-post kultur.fritidsnamnd@kumla.se

Biblioteket & utställningshallen

Kumla bibliotek, ett av Sveriges vackraste, innehåller förutom böcker, tidskrifter och dagstidningar även datorer med Internetuppkopplingar, släktforskarum och en utställningshall. Kom och besök oss på biblioteket!

Öppettider

Måndag	8.00-19.00
Tisdag	8.00-20.00
Onsdag	8.00-19.00
Torsdag	8.00-19.00
Fredag	8.00-18.00
Lördag	10.00-14.00
Söndag	14.00-18.00

Öppettider påsk

Skärtorsdag 21/4	8.00-17.00
Långfredag 22/4	stängt
Påskafton 23/4	stängt
Påskdagen 24/4	stängt
Annandag påsk 25/4	stängt

Öppettider valborg-första maj

Valborgsmässoafton 30/4	10.00-14.00
Första maj 1/5	stängt

Övriga öppettider

Onsdag 1/6	8.00-17.00
Kristi himmelfärds dag 2/6	stängt
Sveriges nationaldag 6/6	stängt
Fredag 10/6	8.00-17.00
Pingstafton 11/6	stängt
Pingstdagen 12/6	stängt

Hjälp med Internet!

Behöver du hjälp mer enkla göromål på Internet? Skaffa mail? Fixa ett facebook-konto eller betala räkningar? Vi hjälper dig! Boka tid på telefon 019-58 81 90

Mer information om biblioteket och dess verksamhet hittar du på www.kumla.se/biblioteket

Kumla kommun söker två jourhem

Individ och familjeomsorgen söker två jourhem som ska arbeta nära kommunens öppenvård med barn och ungdomar och i samarbete med barnets/ungdomens familj. Jourhemmet ska upplåta sitt hem akut till den unge i perioder då det egna hemmet behöver avlastas.

Arvode med omkostnadsersättning utgår vid placering. I perioder då jourhemmet saknar placering utgår en fast månadsersättning.

Om ni vill veta mer om uppdragen, hör av er till Områdeschef IFO Ulf Trolin eller samordnare Ingrid Stenqvist på telefon 019-588342.

Välkommen med er intresseanmälan.

Minska energiförbrukningen i hemmet och få ett rent miljösamvete (och en bättre ekonomi)

Det finns två mycket goda skäl till att spara energi. Dels innebär en minskad energianvändning att du sparar pengar. Dels gör du en insats för miljön. Det går att med enkla medel att minska energianvändningen i hemmet, och att spara energi behöver inte innebära lägre standard och minskad komfort. Det handlar snarare om att använda energi på ett effektivare sätt. Den här artikeln ger dig några verktyg till hjälp att spara pengar och miljö!

Text: Catharina Ludvigsson, Energi- och klimatrådgivare samt miljöstrateg

TROTS ATT VÅRA vanligaste hushållsmaskiner som diskmaskin, tvättmaskin och kyl/frys har blivit mycket mer energisnåla ökar förbrukningen av hushållsel. Det beror främst på ändrade vanor – vi tvättar oftare och köper allt fler apparater och lampor till våra hem. Datorer och tv-apparater, digitalboxar, dvd, datorer och skrivare drar tillsammans cirka en femtedel av hushållselen och är den andel som ökar mest. När du köper nya apparater, fråga därför inte bara om prestanda som bild- och ljudkvalitet eller internminne, utan även om energiåtgång. För vitvaror är den bästa klassen energiklass A. En hushållsmaskin i hög energiklass, eller en energisnål TV kan ofta vara dyrare i inköp, tänkt då på att de löpande driftkostnaderna blir lägre vilket balanserar det högre inköpspriset!

Att byta ut en tio år gammal tvättmaskin mot en ny i energiklass A ger en minskning av koldioxidutsläpp motsvarande utsläpp från en bensindriven bil som körs i 230 mil.

Dusch- och varmvatten

Det kan vara härligt att stå länge under en rinnande dusch och njuta av varma strålar. Men det är också en lyx som kostar. Att duscha tio minuter om dagen kostar cirka 2 000 kronor per år. En familj på fyra personer använder varje år cirka 4 800 kWh energi till varmvatten för dusch, disk och tvätt. Men det kan variera kraftigt. I vissa hushåll är förbrukningen bara 800 kWh/person och år. Det går att påverka förbrukningen genom ändrade vanor och genom att installera effektiva kranar och munstycken. En snålspolande kran kan

minska åtgången av varmvatten utan att komforten blir sämre.

Tips

- Byt duschmunstycket och kranar mot snålspolande armatur, detta kan minska vattenåtgången med ca 60 procent.
- Låt inte kranar stå och rinna i onödan och byt packning när kranen börjar droppa.
- Laga droppande kranar, ibland räcker det med att byta ut en trasig packning. Droppande kranar kan läcka 500 kWh om året, om det totala elpriset är 1 kr/kWh, blir det lika många kronor per år. Även droppande kallvatten kostar pengar.

Disk

Genom att diska och skölja i balja istället för under rinnande vatten kan du spara mycket vatten och energi. Att diska under rinnande vatten kräver mer energi än diskmaskinen. En modern diskmaskin i energiklass A behöver ca 10 till 20 liter vatten per gång beroende på program. Mätningar visar att om motsvarande mängd diskas för hand går det åt med än 100 liter vatten!

Tips

- Kör inte diskmaskinen förrän den är full och diska i låg temperatur.
- Använd kortast möjliga diskprogram och koppla ifrån torkfunktionen på diskmaskinen om det går - öppna luckan och låt disken lufttorka istället.
- Anslut diskmaskinen till kallvattnet och låt om möjligt diskmaskinen värma vattnet, då kan du spara 20-40 procent energi på sköljningarna.
- Välj ett miljömärkt diskmedel. Dagens diskmedel är koncentrerade och därför

behövs bara en liten mängd. Ta inte mer diskmedel än vad som anges på förpackningen.

Tvätt

För att tvätta och torka 3 kg tvätt behövs ungefär 4,5 – 5,0 kWh el beroende på typ av maskin. Gammal tvätt- och torkutrustning kräver mer energi. Från 1996 ska alla tvättmaskiner och torktumlare vara energimärkta. På energimärkningen ska man kunna utläsa energiförbrukning, buller, kapacitet och centrifugeringshastighet.

Tips

- En energisnål maskin är som regel lite dyrare i inköp, men lägre driftkostnader gör att den oftast blir billigare på lång sikt. Genom att tvätta i lägre temperatur – 40 grader istället för 60, kan du nästan halvera energianvändningen.
- Vänta med att tvätta tills du har så mycket smutsvätt att den fyller maskinen och använd tvättmaskinens sparprogram när du har lätt smutsad tvätt.
- Lufttorka tvätten, gärna utomhus, istället för att använda torkskåp eller torktumlare.
- Torktumlare är energisnålare än torkskåp. Ett högt centrifugeringsvarvtal minskar torktiden och därmed energitågängen.

Belysning och hemelektronik

Genom att byta ut vanliga glödlampor mot lågenergilampor kan du spara mycket energi och pengar. Lågenergilampor drar bara en fjärdedel så mycket el som en glödlampa. 1 kWh el räcker till att få en lågenergilampa att lysa i 111 timmar medan en glödlampa

bara lyser i 25 timmar. Lågenergilampan är visserligen dyrare i inköp än glödlampan, efter 2 000 till 3 000 timmars brinntid har du tjänat in denna extra utgift. Eftersom glödlampan är en ineffektiv ljuskälla har EU kommissionen beslutat att alla glödlampor ska fasas ut.

Många apparater står i standby när de inte används. Upp till 40 procent av all energi som en apparat använder under sin livstid kan vara standby-el.

Tips

- Använd en grenkontakt med strömbrytare och koppla exempelvis din tv,

dvd, digitalbox och stereo till denna för att enkelt med en knapptryckning stänga av alla apparaterna på en gång.

- Byt ut dina gamla glödlampor till lågenergilampor.

Har du frågor kring energi eller klimat kan du vända dig till kommunens energi- och klimatrådgivare på plan- och byggavdelningen i Stadshuset eller på Energicentrum vid Mariebergs köpcentrum. Mer information och öppettider finns på www.kumla.se ■

Earth hour den 26:e mars

Lördagen den 26:e mars kl. 20.30 infaller Earth hour. Earth hour är världens största miljömanifestation då vi under en timme släcker ljuset för att skicka en signal till världens beslutsfattare om att ta klimatfrågan på allvar.

Under Earth hour 2010 släckte varannan svensk ljust och nära en miljard människor runt om på jorden deltog i manifestationen. Kumla kommun tar klimatfrågan på stort allvar och kommer därför att delta i manifestationen även i år. Den 26:e mars kl. 20.30 kommer stadshuset att släckas ned. Släcker ni era lampor? ■

Vad vill du läsa om i Kumlan?

Nu har du chansen att komma med förslag på vad du vill läsa om i Kumlan.

Skicka ditt förslag till info@kumla.se eller till Kumla kommun, Kommunledningskontoret, 69280 Kumla och märk kuvertet med KUMLAN.

Kumlan är en informationsskrift som fyra gånger om året delas ut till kommunens samtliga hushåll. Här presenteras aktuell information från verksamheterna, saker som nyligen har hänt men också vad som är på gång eller planerat ska hända.

Spännande reformarbete i skolan och förskolan!

Från 2010 och några år framöver arbetar barn- och utbildningsförvaltningens verksamheter med en rad genomgripande reformer inom skolan och förskolan.

DEN 1 JULI 2011 börjar den nya skollagen, läroplanerna för förskolan och grundskolan samt förändringar inom gymnasieskolan att gälla. Lite senare införs en ny betygsskala i grundskolan och gymnasiet. Från och med höstterminen 2012 införs betyg i skolår 6. Även vuxenutbildningen genomgår en del reformer. Slutligen införs lärarlegitimation för förskollärare och lärare.

Vi inom barn- och utbildningsförvaltningen arbetar med införandet sedan förra året och vi har god hjälp av Skolverkets övergripande planering, konferenser, stödmaterial m.m.

DEN FÖRSTA MÅLGRUPPEN för Skolverkets insatser var huvudmannen, sedan rektorerna. I höstas kom turen till 33 nyckelpersoner i verksamheten. Nyckelpersonerna arbetar på uppdrag av barn- och utbildningsnämnden och får utbildning och stöd av Skolverket för att kunna kommunicera innehållet och intentionerna i de olika kursplanerna. Denna kunskap kommer sedan att spridas och förankras inom den egna organisationen. Antalet nyckelpersoner har beräknats av Skolverket dels utifrån antalet skolor och dels utifrån antalet elever inom barn- och

utbildningsnämndens ansvarsområde. Vi har dessutom en extra fördel av att två lärare på Skogstorpsskolan deltog i arbetet med ny läroplan för grundskolan och är experter inom sina ämnen.

FÖR ATT LEDNINGENS, rektorernas och nyckelpersonernas kunskaper ska kunna spridas och förankras i verksamheterna kommer nästan all kompetensutvecklingstid i år att ägnas åt reformerna. Arbetet sker kommunövergripande genom gemensamma kompetensutvecklingsdagar och genom förvaltningsledningens (inklusive rektorerna) arbete, områdesvis genom rektorssamarbete och slutligen skolvis både ämnesvis och ämnesövergripande. Barn- och utbildningsnämnden följer processen kontinuerligt.

VAD ALLA FÖRÄNDRINGAR innebär i detalj är för omfattande för att kunna beskrivas här men bra information finns att hitta på www.skolverket.se.

Kontakta även gärna rektor Gunilla Kalmnäs (gunilla.kalmnas@kumla.se, 019-58 87 70) eller utredningssekreterare Elisabeth Jangenby (elisabeth.jangenby@kumla.se, 019-58 83 09) om du har frågor. ■

Långlördag på biblioteket 12 mars kl. 10-17 - en normalvecka på en dag!

Vi bjuder på sagostund på olika språk, 3-årsträff, Filmvisning och musikuppträdande, Vernissage, Boktips från personalen och författare Ludvig Rasmusson m.m. Detaljerat program hittar du på www.kumla.se

Anhörigstöd i Kumla

Den första juli 2009 infördes en ny bestämmelse i socialtjänstlagen i Sverige. Den bestämmelsen innebär att alla kommuner i Sverige ska erbjuda stöd till de personer som stöttar eller tar hand om någon som är svårt sjuk, äldre eller har psykisk eller fysisk funktionsnedsättning.

Anhörigkonsulenter

I Kumla kommun jobbar det idag två stycken anhörigkonsulenter; Marie Eneman och Yvonne Sandström. En anhörigkonsulent jobbar bl.a. med anhörigstöd som grundläggande handlar om bemötande och kommunikation, om samtalet i det goda mötet där man uppmärksammar den som är anhörig. Stödet behöver kunna anpassas efter önskemål, rikta sig till den anhörige och kan t.ex. bestå av personliga samtal, samtalscirklar och olika träffar.

Vem är anhörig och vem är det inte?

Alla är vi anhöriga på något sätt vid olika tillfällen i livet. Ofta när vi pratar om vilka som är anhöriga så nämner vi oftast make/maka, föräldrar, barn och syskon. Men i relationen till andra människor måste vi vara medvetna om att anhörigbegreppet för den enskilde är större än så. Anhöriga är också vänner, grannar och/eller arbetskamrater. Kanske ska du ställa de viktiga frågorna till dig själv: Vem är eller har jag varit anhörig till och vem/vilka är anhöriga till mig?

Anhörigstöd

Stöd till anhöriga vänder sig till personer som stöttar eller hjälper någon som är långvarigt sjuk, äldre eller har psykisk eller fysisk funktionsnedsättning. Tidigare riktade sig stödet ofta till äldre personer men idag gäller det även om man är under 65 år.

Anhörigstödet i Kumla kommun är en del av den kommunala servicen. Det kostar ingenting att besöka oss eller att få hjälp, stöd och råd. Kom också ihåg att vi har tystnadsplikt och att du kan välja att vara anonym.

Anhörigcentrum

Anhörigcentrum finns till för dig som känner att du behöver någon att prata med, någon som lyssnar på vad just du har att berätta. Du kan också få möjlighet att träffa andra som är i en liknande situation.

Anhörigcentrum finns i "Mötesplats Kvarngården", adressen är Skolvägen 6 i Kumla. ■

Kontakta oss!

Anhörigkonsulent Marie Eneman

Tfn 019-58 83 70

Telefontid: tisdagar kl. 8.00-9.30

Övrig tid tel. svar.

Anhörigkonsulent Yvonne Sandström

Tfn 019-58 83 69

E-post: socialnamnd@kumla.se

Anhörigstöd

Kumla kommun, Röda Korset, Kumla församling och Studieförbundet vuxen-skolan erbjuder verksamhet för dig som är anhörigstödjare. Vi vänder oss till dig som vårdar/stöttar en sjuk eller funktionshindrad anhörig. Vår verksamhet består av föreläsningar, öppna träffar och samtalsgrupper.

Program för våren 2011

Bikupan

Samtal om livet med utgångspunkt från skönlitteratur. Ledare: Diakon Gunnel Åkerlund

Datum: 9/3, 23/3, 6/4 och 20/4.

Tid: 10.00-12.00

Röda korsets lokaler, Trädgårdsg. 1

Kom och dela dina erfarenheter och fika tillsammans.

Torsdagsträff

Torsdagar kl. 11.30-15.30

Kvarngården, finrummet

Träffarna är tänkta för att avlasta anhörigvårdare/den som de stöttar/vårdar.

Vi är lyhörda för önskemål angående träffarnas utformning.

Vi äter en lätt lunch tillsammans, till självkostnadspris. Vi spelar spel och tar promenader för att nämna några aktiviteter. Naturligtvis kommer vi att prata och dricka kaffe tillsammans.

Kontaktpersoner:

Kumla kommun, anhörigkonsulent, Marie Eneman, tfn 019-58 83 70.
Telefontid tisdagar 08.00–09.30. Övrig tid telefonsvar.

Kumla kommun, anhörigkonsulent, Yvonne Sandström, tfn 019-58 83 69.

Kumla kommun, demenssjuksköterska, Iréne Fransén, tfn 019-58 86 05.

Kumla kommun, demensarbetsterapeut, Annika Palmér, tfn 019-58 86 05.

Kumla kommun, biståndshandläggare, Catrine Lindström, tfn 019-58 86 28.

Kumla församling, diakon, Gunnel Åkerlund, tfn 019-58 93 11.

Röda Korset, Kumla, Siw Zetterberg, tfn 019-58 29 82.

Må bra tillsammans!

Vi bjuder in dig att prova på att göra saker tillsammans med andra människor som befinner sig i liknande situation som du. Vi fikar även tillsammans.

Tisdagar kl. 13.00-15.00 (om ej annat anges)

Kvarngården, Skolvägen 6 (om ej annat anges)

Program

- 15/3 Vi besöker biblioteket.
Bibliotekarie Indira Kulenove tar med oss in i böckernas värld.
Samling vid entrén kl. 13.00.
- 29/3 Hur sorterar vi vårt avfall?
- 12/4 Vi rör oss till musik.
- 26/4 Hur använder vi färska kryddor?
Ingela Lindqvist berättar
- 10/5 Stadsträdgårdsmästare Edit Ugrai tar med oss på en promenad runt Kumla sjöpark. Samling vid parkeringen nedanför badet kl. 13.00.

Kumla kommuns "25-åringar"

Tisdagen den 14 december hölls 2010 års sista sammanträde för kommunfullmäktige. I samband med detta uppmärksammade kommunens "25-åringar", avgående politiker samt årets ungdomsledarstipendiat.

FOLKETS HUR FYLLDES denna afton av 25 glada och stolta "25-åringar" som under kvällen fick ta emot minnesgåva och blommor.. Av dessa kom 3 personer från tekniska kontoret, 1 person från kommunfastigheter, 2 personer från kultur- och fritidsförvaltningen, 11 från

Britt-Christin Svedin och Tomas Borg var två av kvällens "25-åringar".

socialförvaltningen och 8 från barn- och utbildningsförvaltningen.

I OCH MED NY madatperiod ägnades kvällen även åt att tacka av kommunfullmäktiges ledamöter från föregående mandatperiod.

UNDER KVÄLLEN uppmärksammades också årets ungdomsledarstipendium som gick till Jonas Sandberg, Boxningssällskapet TOR Kumla. ■

Jonas Sandberg, Boxningssällskapet TOR Kumla.

Kumlahallen

Kom och bada i Kumlahallen!

Här finns tillgång till bad, bastu, gym, spa, solarium och relaxavdelning.

Badets öppettider

Måndag och torsdag	9.00-20.30
Tisdag, onsdag och fredag	7.00-20-30
Lördag och söndag	9.00-15.30

För mer information om Kumlahallen och dess utbud, besök www.kumla.se

Välkommen!

Klimatsmartare mat i kommunens restauranger

Alltsedan det i Kumla kommun sattes ett mål att 25 % av den kommunala maten ska vara ekologisk och/eller närproducerad år 2010, har måltidsverksamheten arbetat målinriktat för att bli en mer klimatsmart verksamhet. **Text:** Eva Sjögren, Kostchef

RESULTATET ÄR ATT vi har gått från att år 2007 endast handla ca 2% ekologiska/närproducerade livsmedel till att 2010 handla 30 % av total inköpsvolym från de stora leverantörerna Servera, Arla och Örebro Trädgårdshall. År 2009 innebar resultatet att Kumla kommun hamnade på plats 23 av landets 290 kommuner i Ekomatligan som presenteras av EkoMat-Centrum varje år.

KÖKSPERSONALEN HAR arbetat med att se över matsedel, recept, inköp och tillagning för att uppnå det satta målet. I skolorna har man haft temaveckor med klimatsmart mat för att få eleverna delaktiga i satsningen på mer miljöriktig mat. Kreativa matråd och elevernas engagemang är en förutsättning för att lyckas.

FÖRÄNDRINGAR SOM gjorts är bl a att all mjölk och flertalet andra varor bytts ut till ekologiska. Vad gäller närproducerade livsmedel så köper vi in de grönsaker som finns att tillgå från länet. Bl a köper skolköken numera potatis som kommer från Stora Mellösa och Källsprängs gård i Åsbro, vilket innebär att vi nu får potatis med skal i alla kommunens skolor.

Vi väljer också grönsaker mer efter säsong nu än tidigare, vilket naturligtvis ställt högre krav på nytänkande vad gäller de sallader som serveras till maten.

En annan förändring är att vi nu lagar mer mat från grunden. Till exempel övergår vi alltmer från att köpa färdiga fiskpanetter till att själva steka/tillaga fisken. I matsedeln har andelen köträtter minskat till förmån för mer vegetariska rätter samt kyckling och fisk som är mer klimatsmart. Varje dag serveras i skolorna en vegetarisk alternativrätt och en dag varannan vecka är det enbart vegetarisk mat på menyn.

Under sportlovsveckan ska alla kokkar i kommunens skolkök genomgå en hel-dagsutbildning i vegetarisk matlagning. Nya recept provas ständigt för att utveckla och förbättra maten i kommunens verksamheter.

För att servera så bra kött som möjligt har vi ett samarbete med Naturbeteskött som levererar kött från djur som är uppfödda i länet, slaktade i Gällersta och styckade i Kumla.

En annan miljöåtgärd vi arbetar med är att minska matsvinnet, både i köken och i serveringarna. Detta är en av de saker vi behöver matgästernas delaktighet i för att uppnå miljömålen.

MYCKET HAR GJORTS men mycket mer kan göras. Vi i Kumla kommuns måltidsverksamhet ser positivt på förändringarna och gillar utmaningen att servera så god, näringsrik och klimatsmart mat som möjligt! ■

Kungligheter och kumlabor

- del 1 *En historisk betraktelse i stort och smått över de många beröringspunkter Kumla genom historien haft med "kungligheter" av olika slag.*

Text: Mats Runering

Förra året firades 200-årsjubileet av att Sveriges Riksdag samlades i vår grannstad Örebro för att välja ny tronföljare. Det finns därför anledning att försöka redovisa i vilken utsträckning Kumla genom årens lopp kommit i kontakt med "det kungliga".

DÅ AVSEES INTE BARA sådant som rör ätten Bernadotte och inte bara viktiga saker utan även bagateller. 200-årsjubileet fick igång en livlig debatt i Örebro om huruvida skattepengar skulle användas för detta firande eller inte. Det blev ibland hårda ordväxlingar där till exempel arrangörsidan beskylldes för "kungafjäsk". Här i Kumla kunde vi stå lite vid sidan om och tänka på det gamla ordspråket "kungens nåd är som dagg på gräs", dvs nåden faller på både värdiga och ovärdiga och den avdunstar lätt. Syftet med denna artikel är att visa på de många beröringspunkterna mellan Kumla och kungamakten. Den som efter slutredovisning saknar vissa uppgifter eller funnit någon felaktighet är välkommen med dessa.

DET KAN VARA LÄTT att tro att "stora Örebro" haft mer att göra med kungamakten än "lilla Kumla". Som lokalpatriot vill jag gärna tro, att ingen annan kommun i länet haft så många kungliga beröringspunkter som Kumla. På gott och på ont. Till en del beror det på Kumlas geografiska läge. Den svenske kungen valdes vid Mora stenar, mellan Uppsala och Stockholm, och begav sig därefter ut på sin Eriksgata. Eriksgatan var en rundtur till vissa landskap och orter i Svealand och Götaland för att ge den nyvalde kungen möjlighet att träffa sina

undersåtar. Eriksgatan gick genom Kumla socken och följde den urgamla huvudvägen från medeltidsstäderna i Västergötland norrut mot Stockholm. I Smedstorp finns Örebro läns troligen längsta oförändrade vägstup av den gamla Eriksgatan kvar. Den ursprungliga vägen genom Kumla socken kallades länge "Stora landsvägen". Den var identisk med Eriksgatan och heter därför i vissa delar numera Södra respektive Norra Kungsvägen och i Sannahed Kungsleden. Andra gator i närheten av Kungsvägen är Kungstigen och Kungsängsgatan. Om det finns en Kungsväg så ska det väl också finnas en Drottninggata. Drottninggatan i Kumla är genomfartsgata med anslutning från Kungsvägen där även Servicehuset Kungsgården ligger. Traditionen med Eriksgata fortsatte länge även efter det att Sverige blev ett arvrike 1544. Numera heter det länsbesök och genomfördes senast 1984 av Carl XVI Gustaf som då även stannade till i Kumla. Den 11 september fick kommunalrådet Sven-Ove Cederstrand och kommunfullmäktiges ordförande Håkan Håkansson hälsa på kungaparet samt presentera företrädare för Yxhult AB, Engmo Dun AB och Kumla kommun. Besöket avslutades i officersmässen i Sannahed där kungaparet bland annat skrev sina namn på en silverplatta.

MEN LÅT OSS BÖRJA med de äldsta tiderna. En av de allra äldsta företeelserna är Kung Krus sten, en möjlig offersten. Den är okänd och oansenlig och ligger i närheten av runstenen i Vesta. Vem kung Krus var är det ingen som vet, det kanske inte ens var en kung som givit namn åt offerstenen. Närbesläktad är Torshögen vid vägskalet i Skyberga. I denna gravhög, som är en av Närkes största, ska enligt folktraditionen en kung som hette Tor vara begravd. Förmodligen har det inte funnits vare sig Kung Krus eller Kung Tor, men det är ju roligt att vi har dessa ”minnen” i alla fall.

PÅ GRAVFÄLTET Sigtryggs skullen i Hardemo hade jarlen Sigtrygg sin boning vid den gamla färdvägen. Även Sigtrygg måste tagas med en stor nypa salt. Enligt traditionen fick denne Sigtrygg besök 1028 av den norske kungen Olof Haraldson (senare Olof den helige) med maka och barn på flykt från Norge efter nederlag mot danske kungen Knut den store. Kung Olof med familj stannade över vintern hos Sigtrygg varvid den kristne Olof passade på att döpa hardemobor i den närbelägna källa som senare kom att kallas Sankt Olofs källa. När sommaren kom skaffade sig Olof skepp och begav sig till Gårdarike, Ryssland, vars härskare Jaroslav var en sväger till honom. Sankt Olof har förknippats med en mängd kyrkor i Norge och Sverige, den mest kända är Nidarosdomen i Trondheim. Även Hardemo kyrka har givetvis fått sin beskärda del av Sankt Oloflegender och även en skulptur av Sankt Olof. Den numera torrlagda källan, möjligtvis en grannkälla till den ursprungliga, finns fortfarande kvar, vårdad av hembygdsföreningen, med en skylt:

**Du vandringsman, på vägen går,
Kom hit och drick, du styrka får,
Ty vattnet äger samma kraft
Det i Sankt Olofs tid har haft.**

SOMMAREN 1030 återvände Olof från Ryssland över Jämtland till Norge, där han stupade i slaget vid Stiklastad. Efter Olofs död började han betraktas som martyr, som fått dö för sin kristna tro och han började dyrkas som helgon. Hans kvarlevor lades i reliktskrin i Nidaros (nuv. Trondheim) och man byggde den stora katedralen till hans minne.

HARDEMO KYRKAS främsta inventarium är en träskulptur, föreställande den norske kungen Olof, tillika Norges skyddshelgon som under den katolska tiden var placerad i ett helgonskåp på ett sidoaltare. Efter reformationen förpassades helgonbilden ut i sakristian. 1766 förnedrades helgonskulpturen genom att ställas utomhus i fyra år. Därefter hamnade den återigen i sakristian och senare i tornet. 1888 deponerades skulpturen i Örebro läns museum. 1931 konserverades skulpturen och återuppsattes i Hardemo kyrka. Efter denna ambulerande tillvaro får man hoppas att bilden på Norges skyddshelgon kan få lugn och ro framöver. Olof står på trollet Skalle som symboliserar onskan och hedendomen. Den som är intresserad av Sankt Olof kan även besöka Sankt Olofs kapell, ett litet träkapell i stavkyrkokostil som uppfördes 1935 i Hult. De dekorativa smidena på kapellets båda porthalvor berättar om Olofs liv.

OM VI FORTSÄTTER på den blodiga vägen hamnar vi osökt hos Karl XII. Vill du veta mer om Karl XII, Maria Jansdotter med flera är du välkommen att läsa nästa nummer av Kumlan som kommer ut i maj. ■

Vet du vad gatan heter?

Rätt svar på gatunamnsfrågan i förra numret av Kumlan är "Fridas gränd". Ann Sofie Edlund, Karin Kristensson och Annica Olofsson (Örebro) är välkomna in på Kumla bibliotek för att hämta sina vinster. **Text: Mats Runering**

FRIDAS GRÄND ÄR nära nog unik. Drygt 40 män har givit upphov till gatunamn, men det är sämre på kvinnosidan. Såvitt jag kan se är det bara Rosina (Rosinas väg i Abytorp), som förutom Frida avkastat ett gatunamn bortsett från gator som uppkallades efter kvinnonamnsinspirerade fastigheter.

DEM VAR DÅ FRIDAS? Fridas gärning var att hon under många år var hushållerska åt Herrmann Schönhardt, som vanligtvis kallades "Tysken". Herrman var född i Tyskland, blev "trädgårdsingenjör" och utexaminerad skogsmästare vid Kejsarliga Skogsinstitutet i Berlin. Så småningom kom han till Sverige och Kumla. Här anlade han en storstilad anläggning, "Tyskens trädgård", som bortsett från den katolska tidens vallfartskyrkor blev Kumlas första besöksmål. Tyvärr kunde inte Herrmanns alla högtflygande planer för sin trädgård utföras, men det som infriades var gott nog. Under 1900-talets första decennier blev trädgården ett mycket uppskattat besöksmål för både kumlabor och utsocknes. Frida var säkert betydelsefull för att Herrmann så helhjärtat skulle kunna ägna sig åt sin trädgårdsanläggning. Strax före sin död 1933 vigdes Herrman med Frida, som ärvde honom, sålde trädgården och flyttade från Kumla.

NÄR TVÅ ÅTERVÄNDSGATOR från Rosenhillsgatan, där Tyskens trädgård tidigare låg, skulle namnsättas i slutet av 1900-talet var det naturligt att den ena gatan uppkallades

efter Herrmann, "Tyskens gränd" medan tvillinggatan fick namn efter Frida, "Fridas gränd".

FÖR NÅGRA ÅR SEDAN hörde Ullabritt Bask av sig och kunde berätta att hennes farmors syster var den Frida som var hushållerska åt och senare gift med Herrmann Schönhardt. Frida hette egentligen Alfrida Wahlström. Hon växte upp i Örebro, gifte sig, blev änka med två barn, lämnade Hova i Västergötland och träffade Herrmann. En kuriositet som förtjänar att nämnas är att Ullabritts farmor hade ytterligare en syster, Ebba. Ebba hette som gift Bergqvist, fick flera barn, däribland Sven (född 1914) som blev mycket framstående målvakt i fotboll och bandy och back i ishockey under smeknamnet Svenne Berka. Han spelade i Hammarby IF och gjorde bland annat ett 30-tal landskamper i både fotboll och ishockey. Sven är ihågkommen genom en känd sång med följande textrad: "Svenne Berka – bäst på plan". Tänk att den här ramsan, som säkert många äldre kumlabor stött på, genom Frida kan sägas ha en liten beröringspunkt med Kumla – om än en pytteliten sådan!

AV OLIKA ANLEDNINGAR är det nu dags att avsluta serien om gatunamn i Kumla. Syftet med serien, som pågått i fem år, har varit att förmedla historien bakom ett antal av de intressantaste gatunamnen. Gensvaret från läsarna har varit stort – härmed ett varmt känt tack till er alla. ■

Radio- och Webb-TV-sändningar från kommunfullmäktige!

ÄR DU NYFIKEN på vilka beslut som fattas av kommunfullmäktige? I Kumla har du möjlighet att både höra och se fullmäktiges sammanträden. Radio 94,3 direktsänder från fullmäktiges sammanträden så att du kan sitta hemma vid radion och lyssna. kumlanytt.se bevakar också fullmäktige och ett par dagar efter sammanträdet finns det att se på vår hemsida under rubriken Om Kumla och dess styre/Så styrs Kumla/Kommunfullmäktige.

ALLMÄNHETEN ÄR också välkommen att närvara vid sammanträdena i Folkets Hus, Teatern.

Lokalen är utrustad med hörselslinga, är rökfri och tillgänglig för rullstolsburna. ■

Medborgarförslag

DEN SOM ÄR FOLKBOKFÖRD i Kumla kommun kan lämna medborgarförslag till kommunfullmäktige om den kommunala verksamheten.

MEDBORGARFÖRSLAGET SKA vara skriftligt och undertecknat av en eller flera personer. Namnförtydligande, adress och telefonnummer ska anges. Ämnen av olika slag får inte tas upp i samma medborgarförslag.

FÖRSLAGET SKICKAS TILL Kumla kommun, Kommunledningskontoret, 692 80 Kumla eller lämnas till kommunkansliet. Förslaget kan också lämnas direkt vid fullmäktiges sammanträde.

ETT MEDBORGARFÖRSLAG bör beredas så att fullmäktige kan fatta beslut senast inom ett år från det att förslaget lämnades. Den som har ställt förslaget kommer att få meddelande om när fullmäktige kommer att fatta beslut i ärendet.

Du har också möjlighet att säga något om ditt medborgarförslag när fullmäktige ska fatta sitt beslut. ■

Konstsidan

Text och bild: Göran Ekberg

Konstnär: Richard Brixel
Objekt: Skulptur
Titel: Skönhet
Teknik: Brons
Placering: Kumla sjöpark
Ägare: Kumla kommun

SKÖNHET STÅR PÅ kanten av sin stod. Som en motpol till Botticellis väna och blyga Venus sträcker hon frimodigt och djärvt ut sin kropp. Likt en gitarsträng som tänjs och böjs och får en ton att klinga, ljuder hon över de nyskapade vattenytorna i Kumla sjöpark. Men tonen tillhör inte Söllscher eller Segovia. Snarare är det en upprorisk heavy metal-klang som både irriterar och intresserar

DET HELA ÄR EN balansakt i ett fryst ögonblick. Likt många andra Brixelskulpturer ligger tyngdpunkten hos Skönhet i den övre delen. Ett nästa skede är en ofrånkomlig rörelse. Kanske tillbaka till ett viloläge men troligare är hon på väg att kasta sig ut i vinden och friheten. Kanske ska hon ses som en galjonsfigur på ett skepp - en ledsagarinna mot framtida kontinenter.

DEN NYA STADSPARKEN är i sig en satsning på framtiden. Att skulpturen Skönhet blev den första av utsmyckningarna i Kumla sjöpark är en naturlig konsekvens av detta. Vi har fått ett rum att fylla med aktiviteter och intryck. I dag reser sig Skönhet likt en monolit i den jungfruliga

parken. Så småningom kommer den drygt sju meter höga skulpturen att överskuggas av de uppväxande träden och med en ny inramning får Skönhet kanske en annan betydelse.

RICHARD BRIXEL ÄR född i Stockholm 1943 och sedan många år etablerad som en av de viktigare skulptörerna i Sverige. I Kumla finns han, förutom i sjöparken även representerad på Konst på Hög, vid Kumla Golfklubb och bibliotekets atriumgård. ■

